

Билиця Ігор Олегович

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури,
кандидат юридичних наук

РОЛЬ ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ В ДІЯЛЬНОСТІ ПРОКУРОРІВ

В умовах пошуку найраціональніших шляхів реформування прокуратури України для забезпечення прав та свобод людини як найвищої суспільної цінності набуває особливої актуальності зміцнення моральних засад діяльності правоохоронних органів, зокрема, прокуратури. На прокуратуру покладено функції і обов'язки, які вимагають від її службових осіб таких професійних якостей, які відповідали б найвищим стандартам людської поведінки. Це безпосередньо стосуються моральності і професійної етики у прокурорському середовищі. Знання законодавства і досвід його застосування значною мірою втрачають цінність, якщо діяльність прокурорів позбавлена морально-етичного наповнення.

Що стосується діяльності прокурора, то вона пов'язана з великою кількістю моральних проблем. Вирішення цих проблем відбувається залежно від моральних ідеалів, принципів і почуттів прокурора. При цьому роль регулятора поведінки в усіх випадках виконують цілком конкретні, перевірені практикою і освячені традицією вимоги прокурорської етики. У правовій літературі не надається їй визначення, тому варто зробити спробу запропонувати власне визначення:

Прокурор не лише керується нормами етики, враховуючи при цьому специфіку служби у прокуратурі. Він у своїй професійній діяльності обирає лінію оптимальної поведінки, яка відповідає його внутрішньому моральному переконанню, так званому внутрішньому імперативу поведінки, несучи за порушення етичних норм, залежно від характеру порушень, юридичну відповідальність як представник держави.

Професійну етику прокурорів можна розглядати в широкому та вузькому сенсі. У широкому сенсі професійна етика прокурора — це специфічна галузь професійної етики, що стосується моральної свідомості прокурорських працівників та регламентує взаємовідносини прокурора під час здійснення останнім своїх професійних обов'язків, а у вузькому сенсі професійна етика прокурора — це сукупність професійно-етичних принципів, на яких базується прокурорська діяльність, правил, що визначають допустимо можливу поведінку прокурорських працівників як у

службовій, так і позаслужбовій обстановці, професійно-етичних знань та характеристик особистості, прокурора.

Будь-яка професійна етика, у тому числі прокурорська, виробляється у процесі вирішення соціальних завдань професії, оскільки норми професійної моралі відіграють важливу роль у системі регулятивного механізму професійної діяльності.

Важливе значення професійної етики прокурора як її окремої галузі полягає в тому, що її основною функцією є регулювання моральних відносин прокурора, що виникають під час здійснення ним своїх професійних обов'язків. Крім цього, вона включає в себе:

ставлення прокурорських працівників до суспільства;

взаємовідносини всередині прокурорського колективу, тобто взаємовідносини як між самими працівниками, так і між працівником і керівником та специфічні моральні норми, які притаманні лише прокурорській професії;

особливості професійного виховання майбутніх прокурорських кадрів;

моральні якості прокурорів, наявність яких забезпечить найкраще виконання професійного обов'язку, професіоналізм працівника прокуратури.

Застосування норм професійної етики на практиці створює сприятливий професійний клімат у прокурорському середовищі, підвищує працездатність працівників прокуратури та рівень їх доброчесності і цим самим допомагає підвищити авторитет прокурорської професії в очах громадськості.

Неоціненною є роль професійної етики і для виховного процесу у прокурорській системі. Кожна людина в суспільстві виконує різні соціальні ролі і функції. Виконання певних функцій передбачає наявність не тільки певних професійних знань, навичок і умінь, але й моральних вимог, а також виховання необхідних моральних якостей для виконання соціальної ролі професії. Етичне виховання особи прокурора – важливе завдання професійної етики.

Система поглядів прокурора на професійну етику, його ціннісні орієнтири набувають великого загальнодержавного, загально-суспільного значення. Зокрема, прокурор, виголошуючи судову промову у кримінальному провадженні і підкреслюючи його моральні аспекти, має можливість вплинути на моральні почуття і моральну свідомість як учасників судового процесу, так і місцевих жителів і суспільства у цілому, зацікавленого у позитивних зрушеннях у стані правопорядку, досягнення суспільної гармонії між окремими соціальними і національними групами.

Морально-етичним цінностям професійних юристів, особливо прокурорів, протистоять норми поведінки злочинного світу, особливо членів організованих злочинних угруповань, коли

злочинні норми поведінки проявляються у вигляді так званих «понять» і виражаються у своєрідній словесній формі та настанні своєрідних санкцій за невиконання цих норм, заснованих на проявах жорстокості і нелюдяності.

Проте, для прокурора, слідчого, які та чи інакше беруть участь у спілкуванні з представниками цих суспільних прошарків при виконанні службових обов'язків, є корисним одержання інформації про «поняття» і традиції злочинного світу для її використання у криміналістичних та кримінологічних цілях.

Отже, професійна етика прокурора — це зведення правил етичної поведінки при здійсненні функцій прокуратури у відносинах з пересічними громадянами, суддями, іншими сторонами судового процесу, представниками правоохоронних та інших державних органів та установ, органами місцевого самоврядування, зарубіжними органами прокуратури, об'єднаннями громадян, засобами масової інформації, колегами-прокурорами для підтримання авторитету прокуратури в суспільстві.

Ковальчук Інна Сергіївна

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури,
кандидат юридичних наук, доцент

ПОРЯДОК ФОРМУВАННЯ КОНКУРСНОЇ КОМІСІЇ ЩОДО ДОБОРУ КАНДИДАТІВ ДО ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ

Ефективність та якість роботи будь-якого органу в тому числі Державного бюро розслідувань залежить від його кадрового складу. Добір кандидатів до цього правоохоронного органу відбувається на конкурсній основі спеціальною конкурсною комісією. Отже, її формування та кадровий склад відіграє важливу роль в майбутніх дієздатності Державного бюро розслідувань.

У Державному бюро розслідувань рішенням Директора створюється конкурсна комісія до компетенції якої входить проведення відповідного конкурсу на заміщення вакантних посад усіх працівників державного бюро розслідувань, окрім тих де конкурс проводять зовнішня конкурсна комісія, яка обирає: Директора, його першого заступника та заступників, керівників управлінь, відділів та секторів центрального апарату та їх заступників, директорів територіальних органів, керівників та працівників підрозділів внутрішнього контролю центрального апарату та